

21. 10. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dispozice s prostředky na stavební spoření pro nezletilé dítě jen se souhlasem opatrovnického soudu....?

Rekodifikace občanského práva, v čele s novým občanským zákoníkem, přináší od 1.1.2014 celou řadu změn, a to i v oblasti finančních produktů, kterým je například širokou veřejností hojně oblíbené stavební spoření, jež české rodiny běžně uzavírají pro každého člena domácnosti, včetně nezletilých dětí. Od nového roku však díky účinnosti nového občanského zákoníku nejsou dispozice s finančními prostředky na stavebním spoření uzavřeném pro nezletilé dítě tak snadné jako před rekodifikací, a změny týkající se dispozice s těmito prostředky jsou podmíněny souhlasem opatrovnického soudu.

Řeč je o ustanovení § 898 části druhé zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen jako „**NOZ**“ nebo „**Zákon**“) pojednávající o právu rodinném, které stanovuje požadavek na souhlas soudu v případech, kdy rodiče dítěte chtějí učinit právní jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, ledaže se jedná o běžné záležitosti (např. náklady spojené s běžnou správou účtu, apod.), nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty. Typickým příkladem, na který se tak předmětné ustanovení bude vztahovat, je zrušení stavebního spoření uzavřeného pro nezletilé dítě, a výplata naspořených prostředků jeho zákonným zástupcům, tedy zpravidla rodičům.

V úvodu je potřeba ještě zmínit, že shora uvedené ustanovení, není v českém právním řádu úplnou novinkou, neboť obdobné ustanovení již obsahoval také zrušený zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník. Jedná se o ustanovení § 28 následujícího znění: *„Jestliže zákonní zástupci jsou povinni též spravovat majetek těch, které zastupují, a nejde-li o běžnou záležitost, je k nakládání s majetkem třeba schválení soudu.“* Zmíněné ustanovení však bylo potřeba vykládat v souladu s tehdejšími zákonem č. [94/1963](#) Sb., o rodině, jež byl vůči původnímu občanskému zákoníku v postavení lex specialis, a který rodiče co do dispozice s majetkem dítěte omezoval pouze natolik, že jim stanovil povinnost spravovat tento majetek s péčí řádného hospodáře. V návaznosti na uvedené tak bylo běžnou praxí, že stavební spořitelny vyžadovaly souhlas soudu spíše výjimečně, a ke zrušení stavebního spoření stačil zpravidla pouze souhlas obou rodičů nezletilého s notářsky ověřenými podpisy. S příchodem NOZ, který nahradil oba zmíněné předpisy, a který blíže specifikuje, jak mohou zákonní zástupci nakládat s majetkem nezletilého, se však situace podstatně mění, a kromě obligátní povinnosti pečovat o majetek dítěte s péčí řádného hospodáře, je rodičům navíc ukládáno také ono omezení v podobě možnosti disponovat s tímto majetkem pouze se souhlasem opatrovnického soudu. Soud by měl souhlas udělit zpravidla v případech, jedná-li se o využití prostředků ve prospěch dítěte. Příslušným soudem je potom dle zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, obecný soud nezletilého.

Podmíněnost souhlasem opatrovnického soudu však Zákon nestanovuje absolutně a připouští výjimku v případech, kdy se jedná o „běžné záležitosti“, nebo o „záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty“, pak takový souhlas vyžadován není. Otázka, co je považováno za běžnou záležitost, a co již běžnou záležitostí není (v našem případě, zda zrušení stavebního spoření zákonným zástupcem dítěte je běžnou záležitostí při nakládání s majetkem nezletilého, či nikoli), byla ještě za účinnosti starého občanského zákoníku několikrát řešena českými soudy. Odpověď lze nalézt například v jednom z nedávných rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 424/2011 ze dne 25.6.2014, který dospěl k závěru, že: *„Návrh zákonného zástupce na ukončení smlouvy o stavebním spoření a vyplacení zůstatku spoření zákonnému zástupci, není běžnou záležitostí při nakládání s majetkem nezletilého, a k takovému právnímu úkonu, který směřuje k předčasnému ukončení stavebního spoření, a v jehož důsledku nepochybně bude zmenšena majetková bilance nezletilého, je třeba souhlasu soudu.“* Zrušení smlouvy o stavebním spoření a výplata prostředků byla tedy již za účinnosti staré právní úpravy vnímána jako záležitost nikoliv běžná a bez dalšího lze usuzovat, že i v současnosti, po přijetí nového občanského zákoníku, tomu bude obdobně, neboť NOZ ve svých ustanoveních chrání a posiluje pozici nezletilého mnohem intenzivněji, než tomu bylo doposud. Případné právní jednání rodiče bez potřebného souhlasu soudu, Zákon sankcionuje tím, že se k takovému úkonu nepřihlíží (viz ust. § 898 odst. 3 NOZ).

V této souvislosti dále vyvstává otázka, zda existují nějaké kontrolní mechanismy, jak je s prostředky dítěte nakládáno, případně jak je sankcionováno právní jednání rodiče, který si sice patřičný souhlas soudu opatřil, nicméně finanční prostředky ze stavebního spoření dítěte použil v rozporu s tímto souhlasem, a jakým způsobem soud na použití těchto prostředků dohlíží. Odpověď není jednoznačná, neboť zákon v této věci mlčí a žádné konkrétní kontrolní mechanismy nestanovuje. Soud tedy nemá ex lege povinnost způsob použití prostředků zkoumat a podstatná tedy bude především rozhodovací praxe, resp. benevolence toho kterého soudu, zda bude po rodičích doložení použití finančních prostředků dítěte vyžadovat či nikoli. Osobně se domnívám, že by bylo v určitých případech možné také podpůrně použít ustanovení NOZ vztahující se na opatrovníka pro správu jmění dítěte (viz ust. § 948 a násl.), kdy tento je povinen předkládat soudu, jak je s měním dítěte nakládáno. Z uvedeného lze tedy vyvodit, že zákonodárce současnou právní úpravou apeluje spíše na aktivním přístup dítěte, kterému po nabytí zletilosti je dána možnost se proti rodičům, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře a naložili s majetkem v rozporu s jeho zájmy, bránit cestou občanskoprávního soudního řízení a jsem toho názoru, že není vyloučena ani možnost podání podnětu pro zahájení trestního stíhání pro zpronevěru daných finančních prostředků. V tomto případě by tento podnět mohl dát i opatrovnický soud, který o udělení souhlasu rozhodoval.

Jaká je tedy aktuální praxe mezi stavebními spořitelny? Obecně taková, že s příchodem NOZ některé stavební spořitelny, ve snaze vyhnout se případným následným soudním sporům, vyžadují souhlas soudu „pro jistotu“ ve všech případech, kdy rodič hodlá zrušit smlouvu a vyplatit prostředky na účtu stavebního spoření dítěte, některé potom tento souhlas, v rámci zjednodušení celého procesu, vyžadují až v případě, že se na účtu stavebního spoření nachází vyšší finanční částka. Argumentace spořitelen, proč v případě nižších částek, které by měli být zákonnému zástupci nezletilého klienta při zrušení smlouvy o stavebním spoření vyplaceny, tento souhlas nevyžadují, bývá často odkaz na ustanovení § 5 odst. 12 zákona 96/1993 Sb., o stavebním spoření, jež zní: *„K uzavření nebo změně smlouvy pro nezletilého účastníka nepotřebuje jeho zákonný zástupce souhlas soudu, neboť toto právní jednání se považuje za běžnou záležitost při správě jmění dítěte.“* Dle mého názoru je však aplikace tohoto ustanovení, pojednávajícím o povaze uzavření a změně smlouvy, přinejmenším sporná, neboť jeho výkladem nelze jednoznačně dospět k závěru, že by samotné vypovězení smlouvy bylo snad nějakou její změnou, uzavřením nemluvě. V případech zrušení smlouvy spojené s výplatou bagatelních částek, například v řádu stokorun, bych vsadila spíše na aplikaci druhé z výše uvedených zákonných výjimek (ust. § 898 NOZ), kdy zde dochází sice ke zrušení smlouvy, tedy k záležitosti, která není obecně považována za běžnou správu, nicméně vyplacené

prostředky jsou zanedbatelné majetkové hodnoty. V takovém případě pak souhlasu soudu není dle dikce Zákona zapotřebí a opatření si takového souhlasu by představovalo zbytečně komplikovanou, časově i finančně náročnou, proceduru, zatěžující všechny zúčastněné subjekty, přetížené české soudy nevyjímaje.

Mgr. Kateřina Šperková

autorka působí v advokátní kanceláři MSB Legal, v.o.s.

[MSB Legal, v.o.s.](#)

Bucharova 1314/8
158 00 Praha 13

Tel.: +420 251 566 005

Fax: +420 251 566 006

e-mail: paha@msblegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)